

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se
Fi.df.remissor@regeringskansliet.se

E-hälsomyndighetens yttrande över betänkandet Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering (SOU 2018:15), diarienummer FI2018/01418/DF

E-hälsomyndigheten tillstyrker utredningens förslag.

E-hälsomyndigheten lämnar nedan några synpunkter på utredningens förslag avseende ny huvudregel om digital kommunikation till enskilda, ökat stöd för utvecklande av digitala tjänster med eget utrymme, ny lag för tystnadsplikt för privata leverantörer samt behovet av fortsatt rättsutveckling för den digitala förvaltningen.

8.3.6 Ny huvudregel om digital kommunikation till enskilda

E-hälsomyndigheten anser att det i författningstexten avseende den nya föreslagna bestämmelsen i 8 a § förvaltningslagen, alternativt i författningskommentaren till nämnda bestämmelse, bör förtydligas att bestämmelsen inte är avsedd att påverka bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen om myndigheters skyldighet att lämna ut allmänna handlingar enligt offentlighetsprincipen.

I betänkandet (avsnitt 12.2.5.) framgår att den nya huvudregeln om digital förmedling av handlingar till enskilda som föreslås i 8 a § förvaltningslagen endast är avsedd att träffa kommunikation som äger rum med förvaltningslagen som stöd, d.v.s. att förslaget inte är avsett att ha någon påverkan på frågan om elektroniskt utlämnande av allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen (s. 485 i betänkandet). Detta framgår dock varken av författningstexten eller författningskommentaren till den föreslagna bestämmelsen i 8 a § förvaltningslagen. Enligt E-hälsomyndigheten kan detta skapa en osäkerhet kring tolkningen av bestämmelsens räckvidd då den föreslagna ordalydelsen i 8 a § förvaltningslagen kan tolkas som en ny lagenlig skyldighet att lämna ut även elektroniskt lagrade allmänna handlingar digitalt (jmf 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen). För att undvika sådan osäkerhet är det önskvärt att det förtydligas vilka typer av handlingar som omfattas, och som inte omfattas, av den nya föreslagna bestämmelsen om digital kommunikation till enskilda.

Avsnitt 8.4.5. Ökat stöd för rättslig stabilitet avseende digitala tjänster med eget utrymme

E-hälsomyndigheten tillstyrker utredningens förslag att ge en myndighet i uppdrag att ta fram allmänna råd eller annat stödmaterial om hur myndigheter i förening med gällande rätt kan utveckla digitala tjänster som innefattar eget utrymme. E-hälsomyndigheten ser dock en risk med att förslaget inte kommer att undanröja de rättsliga utmaningar som idag finns avseende digitala tjänster med eget utrymme, framförallt vad gäller frågan om personuppgiftsansvarets fördelning. Bl.a. finns det, vilket även uppmärksammas av utredningen, en lagtillämpningsproblematik kring att en myndighet som tillämpar 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen inte har någon praktisk möjlighet att uppfylla sitt personuppgiftsansvar för uppgifter i det egna utrymmet, då utgångspunkten enligt den nämnda bestämmelsen är att myndigheten inte ska eller får ta del av de uppgifter som behandlas i det egna utrymmet.

E-hälsomyndigheten anser att regeringen, utöver utredningens förslag, bör utreda förutsättningarna för att ta fram en ny eller anpassad reglering som ger ett tydligare författningsmässigt stöd och ökad rättslig stabilitet för digitala tjänster med eget utrymme. I en sådan utredning bör en översyn av 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen ingå, samt även ändringar eller anpassningar av författningar på personuppgiftsområdet.

Avsnitt 10 Tystnadsplikt för privata leverantörer

I likhet med vad som framkommit i utredningens kartläggningsarbete anser E-hälsomyndigheten att begreppet "teknisk bearbetning och teknisk lagring" är svårapplicerbart på dagens teknikanvändning och att det därmed riskerar att bli än mer otydligt i framtiden vad som kan anses innefattas i begreppet. Det bör därför övervägas att använda ett annat begrepp, eller en annan ordalydelse, som är mer anpassat till nutida teknikanvändning, för inramning av den nya lagen om tystnadsplikt för privata leverantörer. Detsamma gäller för tillämpningsområdet för den nya bestämmelsen i 10 kap. 2 a § offentlighets- och sekretesslagen.

E-hälsomyndigheten anser vidare att tystnadspliktens omfattning och vad som avses med begreppet "obehörigen röja eller utnyttja uppgifter" bör förtydligas i författningstexten i den föreslagna bestämmelsen i 4 § lag om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring.

Av författningskommentaren till den nämnda bestämmelsen framgår vidare att även anställda eller uppdragstagare hos en underleverantör till leverantören ska omfattas av den föreslagna tystnadsplikten om de tekniskt bearbetar eller tekniskt lagrar uppgifter, eftersom det görs för den utkontrakterande myndighetens räkning. E-hälsomyndigheten anser att även detta bör uttryckligen framgå av författningstexten, då det kan vara svårt att bedöma om en underleverantör behandlar uppgifter för myndighetens räkning eller för

leverantörens räkning. Sådant förtydligande är särskilt motiverat för tillämpningen av straffbestämmelsen i 20 kap. 3 § brottsbalken.

E-hälsomyndigheten anser vidare att det uttryckligen bör framgå av författningstexten att förbudet inte ska gälla då det finns en skyldighet att lämna ut uppgifter enligt lag, förordning eller myndighetsföreläggande.

12 Rättsutveckling för den digitala förvaltningen

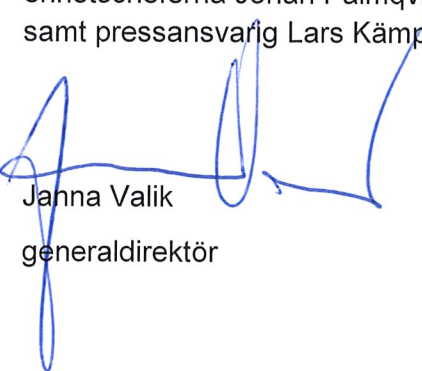
E-hälsomyndigheten anser att det är beklagligt att utredningens uppdrag begränsats vad gäller förslag till författningsändringar i grundlag och författningar på personuppgiftsområdet samt att utredningen haft så begränsat med tid att inte fler konkreta förslag har kunnat lämnats för att förbättra förutsättningarna för förvaltningens fortsatta digitalisering. Utredningens kartläggning visar på ett flertal ytterligare områden där ett stort förändringsbehov föreligger. E-hälsomyndigheten önskar här lämna följande synpunkter på prioriteringar i det fortsatta arbetet med att anpassa och ta fram ny lagstiftning vad gäller förvaltningens digitalisering.

E-hälsomyndigheten delar inte utredningens bedömning att man bör avvakta med att ta ett större grepp avseende registerförfattningar och att i nuläget endast prioritera att ta hand om vissa enstaka förändringsbehov på området (avsnitt 12.2.2.). Enligt E-hälsomyndighetens uppfattning är en enhetlig och samordnad översyn av registerförfattningarna nödvändig för att skapa enhetlighet i rättstillämpningen och för att undanröja de tillämpningssvårigheter som dagens regelverk innebär. I och med att EU:s dataskyddsreform nu har implementerats finns förutsättningar för att återuppta arbetet med att ta fram en mer generell och enhetlig reglering av myndigheters digitala informationsutbyten, t.ex. i linje med den tidigare föreslagna myndighetsdatalagen. E-hälsomyndigheten anser att en översyn av registerförfattningarna bör prioriteras då en sådan översyn skulle skapa betydligt bättre förutsättningar för den offentliga förvaltningens digitalisering och framförallt för myndigheters informationsutbyte.

Vad gäller utredningens förslag i avsnittet om digital kommunikation (avsnitt 8) saknar E-hälsomyndigheten en konsekvensanalys och förslag på hur den offentliga förvaltningen ska förhålla sig till allmänhetens allt större krav och förväntningar på interoperabilitet och dataportabilitet avseende digitala handlingar. Här finns t.ex. redan idag en förväntan från allmänheten att man ska kunna överföra handlingar som mottages från en myndighet till en annan och återanvända informationen i andra tjänster. En närliggande fråga är bristen på gemensamma informationsstandarder för myndigheter, vilket diskuteras i utredningens kartläggningsarbete. Rätten till dataportabilitet har, med vissa begränsningar, införts i den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 (jmf artikel 20) vad gäller överföring av personuppgifter. Någon motsvarande reglering finns dock inte vad gäller andra typer av uppgifter som skickas från eller till en myndighet.

E-hälsomyndigheten anser att det finns ett behov av ett tydligare rättsligt stöd vad gäller myndigheters skyldigheter i förhållande till krav på interoperabilitet och dataportabilitet avseende digitala handlingar som skickas från och till enskilda. Ett sådant rättsligt stöd behövs för att ge myndigheter rätt förutsättningar för att kunna dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen kan ge i form av samverkande system och artificiell intelligens.

I detta ärende har generaldirektör Janna Valik beslutat. Jurist Malin Erliden har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Susann Bard, enhetscheferna Johan Palmqvist, Mathias Erlandsson, Carl Jarnling och Johan Carlström samt pressansvarig Lars Kämpe deltagit.

Janna Valik
generaldirektör

Malin Erliden
jurist